

Мұса Шорманұлының патшаға қойған сұрағы

1855 жылдың ақпан айында Санкт-Петербург қаласына орта жүз қазақтарынан сайланған төмендегі адамдардан тұратын депутаттар тобы Ресейдің мұрагер императоры II Александрға тәж кигізу жорасына қатысуға барады: Баянаула округінің аға сұлтаны Мұса Шорманов, Қарқаралы округінің Нұрбике - Шаншар болыстығының биі Тәттімбет Қазанғапов, Сібір қазақтары басқармасының кеңесшісі Шыңғыс Уәлиханов, Ақмола округінің аға сұлтаны Ибраһим Жайықбаев, Ақмола округінің бұрынғы аға сұлтанының баласы Сұлтан Қоңыркұлжа Құдайменов, Баянаула округінің заседателі Секербай Ақпанұлы Малкелдин, Ақмола округінің Әлеке-Байдалы болыстығын басқарушы Аққошқар Кішкентаев, Көкшетау округінің Есенбай-Қарауыл болыстығының биі Шөбек Байсарин.

Тәж кигізу жорасы салтанатынан кейін 2 наурыз күні Сібір қазақтары депутаттар тобы император II Александрдың қабылдауында болады. Сондағы қабылдауда болған әңгіме барысында патша Мұса Шормановқа: «Маған қоятын сұрағың бар ма?» - дегенде, ол ұшып түрегеліп:

- Просил бы Ваше Высочества дать свободу моим землякам, находящимся в ссыл-

ке и тюрьмах, которые попали туда из-за своих темноты и невежества, - дейді.

Сонда патша Ағзам Мұсаға көзін қадап: - Я рассмотрю Вашу просьбу, - деп қысқа түрде жауап береді.

Сөзүақас Мұсаұлының термесі

Өтпес пышак, шабан ат
Басыңа қорлық келтірер.
Жаман құрбы әзілі
Ажалдан бұрын өлтірер.
Жақсы болса алғаның,
Жағаның кірін кетірер.
Жаман болса алғаның,
Басыңнан бакыт кетірер.
Бетіңнен алып арсылдап,
Үй ішінен ит үрер,
Абысын-ажын, келінге
Түздегі жаудай жекірер.
«Сактай гөр, - деп, - кесірден»,
Алыс-жақын түңілер.
Ит үрер танымаған алысына,
Үрмейді көріп жүрген танысына.
Адамның иттен жаман бір мінезі
Қарамайды алыс, жақын, халисына.

Соңғы өлең жолындағы «халис» (халисум) - араб сөзі, адал деген мағынаны білдіреді.